

Határozatok Tára

YVES BOT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2013. január 22.¹

C-239/12. P. sz. ügy

**Abdulbasit Abdulrahim
kontra
az Európai Unió Tanácsa,**

Európai Bizottság

„Fellebbezés — Közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) — Az Oszáma bin Ládennel, az al-Kaida hálózattal és a Tálibánnal összeköttetésben álló egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott korlátozó intézkedések — 881/2002/EK rendelet — Az érdekeltnek azon személyek, csoportok és szervezetek listájáról való levétele, akikre, illetve amelyekre a pénzeszközök és gazdasági erőforrások befagyasztása vonatkozik — Az eljáráshoz fűződő érdek — Okafoyottság”

1. Az Európai Unió Törvényszéke nemrégiben számos, okafoyottság miatti végzést fogadott el a felperesek neveinek a korlátozó intézkedéseket előíró listákról történő levétele miatt².

2. A jelen fellebbezés a Törvényszék T-127/09. sz., Abdulrahim kontra Tanács és Bizottság ügyben 2012. február 28-án hozott végzése (a továbbiakban: megtámadott végzés) ellen irányul, amelyben a Törvényszék többek között megállapította, hogy a 2008. december 22-i 1330/2008/EK bizottsági rendelettel³ módosított, az Oszáma bin Ládennel, az Al-Qaida [helyesen: al-Kaida]-hálózattal és a Tálibánnal összeköttetésben álló egyes személyekkel és szervezetekkel szemben meghatározott szigorító [helyesen: korlátozó] intézkedések bevezetéséről, valamint az egyes termékek és szolgáltatások Afganisztánba történő kivitelének tilalmáról, a repülési tilalom megerősítéséről és az afganisztáni Tálibánt illető pénzkészletek és egyéb pénzügyi források befagyasztásáról szóló, 467/2001/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2002. május 27-i 881/2002/EK tanácsi rendelet⁴ vagy az 1330/2008 rendelet megsemmisítése iránt A. Abdulrahim által benyújtott keresetről már nem szükséges határozni.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — A Törvényszék T-142/11. sz., SIR kontra Tanács ügyben 2011. július 6-án hozott végzése; T-160/11. sz., Petroci kontra Tanács ügyben 2011. július 6-án hozott végzése; T-255/11. sz., Fella kontra Tanács ügyben 2011. december 7-én hozott végzése; T-285/11. sz., Gooré kontra Tanács ügyben 2011. december 15-én hozott végzése; T-436/11. sz., Afriqiyah Airways kontra Tanács ügyben 2012. január 17-én hozott végzése; T-527/09. sz., Ayadi kontra Bizottság ügyben 2012. január 31-én hozott végzése; T-218/11. sz., Dagher kontra Tanács ügyben 2012. február 17-én hozott végzése; T-76/07., T-362/07., és T-409/08. sz., El Fatmi kontra Tanács egyesített ügyekben 2012. április 24-én hozott végzése; T-118/11., T-123/11. és T-124/11. sz. Attey és társai kontra Tanács egyesített ügyekben 2012. június 4-én hozott végzése, T-131/11., T-132/11., T-137/11., T-139/11–T-141/11., T-144/11–T-148/11. és T-182/11. sz., Ezzedine és társai kontra Tanács egyesített ügyekben 2012. június 4-én hozott végzése, valamint T-543/11. sz., Ghreiwati kontra Tanács ügyben 2012. július 3-án hozott végzése.

3 — HL L 345., 60. o.

4 — HL L 139., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 18. fejezet, 1. kötet, 294. o.

3. A jelen fellebbezés középpontjában az a kérdés áll, hogy továbbra is fennáll-e a felperesek eljáráshoz fűződő érdeke, ha a rájuk vonatkozó korlátozó intézkedést az eljárás során hatályon kívül helyezték.⁵

4. A jelen indítványban ismertetem azokat az okokat, amelyek miatt úgy vélem, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor azt állapította meg, hogy már nem szükséges A. Abdulrahim megsemmisítés iránti keresetéről határozni, mivel megszűnt az eljáráshoz fűződő érdeke.

I – Jogi háttér és a jogvita előzményei

5. 2008. október 21-én A. Abdulrahim nevét felvették az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának az afganisztáni helyzetről szóló, 1999. október 15-i 1267. (1999) számú határozatával létrehozott Szankcióbizottság által összeállított listára.

6. Ennélfogva A. Abdulrahim nevét az 1330/2008 rendelettel felvették azon személyek és szervezetek listájára (a továbbiakban: vitatott lista), akiknek, illetve amelyeknek a pénzeszközeit és egyéb gazdasági erőforrásait a 881/2002 rendelet alapján be kell fagyasztani.

7. Keresetlevelével – amelynek aláírt, eredeti példánya 2009. április 15-én érkezett be a Törvényszék Hivatalához – A. Abdulrahim az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság ellen indított keresetet, amelynek tárgyát lényegében egyrészt a 881/2002 rendelet, illetve az 1330/2008 rendelet őt érintő részében történő megsemmisítése iránti kérelem, másrészt pedig az állítólag az említett jogi aktusok által okozott kár megtérítése iránti kérelem képezte. A keresetet T-127/09. szám alatt iktatták.

8. 2010. december 22-én a Szankcióbizottság úgy határozott, hogy A. Abdulrahim nevét törli a listájáról.

9. 2011. január 6-án A. Abdulrahim ügyvédei írásban azzal a kérelemmel fordultak a Bizottsághoz, hogy az törölje A. Abdulrahim nevét a vitatott listáról.

10. A 881/2002 tanácsi rendelet 143. alkalommal történő módosításáról szóló, 2011. január 18-i 36/2011/EU bizottsági rendelettel⁶ A. Abdulrahim nevét törölték a vitatott listáról.

11. A Bizottság – a Törvényszék Hivatalához 2011. július 27-én érkezett levelében – közölte a Törvényszékkal a 36/2011 rendelet egy példányát.

12. A Törvényszék Hivatalának 2011. november 17-i levelében felkérték a feleket, hogy írásban nyilatkozzanak a 36/2011 rendelet elfogadásából – különösen a kereset tárgya tekintetében – levonandó következtetésekről.

13. A Tanács és a Bizottság a Törvényszék Hivatalához 2011. december 6-án benyújtott írásbeli észrevételeikben annak megállapítását kérték a Törvényszéktől, hogy a megsemmisítés iránti kérelem okafogyottá vált, valamint hogy e tekintetben már nem szükséges határozni. A kártérítési és a költségekkel kapcsolatos kérelmet illetően az említett felek fenntartották korábbi kérelmeiket.

5 — A Bíróság előtt folyamatban lévő más ügyekben, mint például a C-183/12. P. sz., Ayadi kontra Bizottság ügyben is hasonló kérdés merül fel. Egyebekben a Bíróság előtt jelenleg is folyamatban lévő C-584/10. P., C-593/10. P., és C-595/10. P. sz., Bizottság és társai kontra Kadi egyesített ügyekben az eljárás során Y. A. Kadit levették a vitatott listáról, ahogyan D. Boni-Claverie-t is a Bíróság előtt folyamatban lévő C-480/11. P. sz., Boni-Claverie kontra Tanács ügyben. Lásd még a C-417/11. P. sz., Tanács kontra Bamba ügyben 2012. november 15-én hozott ítéletet, amelyben a Bíróság – az ügy tárgyalási szakában – még nem vonta le a következtetéseket N. Bamba eljáráshoz fűződő jogára vonatkozóan, mivel N. Bamba – a szóban forgó korlátozó intézkedések hatálya alá tartozó személyek listáira vonatkozóan folytatott rendszeres felülvizsgálat eredményeként – már nem szerepelt ezeken a listákon (88. pont).

6 — HL L 14., 11. o.; és helyesbítés: HL L 36., 2011.2.10., 12. o.

14. A. Abdulrahim kifogásolta a megsemmisítés iránti kérelem okafogyottságára irányuló kérelmet. Elsősorban a PKK kontra Tanács ügyben 2008. április 3-án hozott ítéletre⁷ hivatkozva a megtámadott végzés 19. pontjában összefoglalt érvekre hivatkozott, amelyekre a Törvényszék az ítéletben reagált.

II – A megtámadott végzés

15. A megtámadott végzést a Törvényszék eljárási szabályzatának 113. cikke alapján hozták, amelynek értelmében a Törvényszék hivatalból a felek meghallgatását követően bármikor határozhat arról, hogy a kereset eljárásgátló okok fennállása miatt nem elfogadhatatlan-e, illetve megállapíthatja, hogy a kereset okafogyottá vált, és már nincs szükség határozathozatalra⁸. A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az ügy iratainak vizsgálata révén kellő információval rendelkezik ahhoz, hogy a kérelemről a szóbeli szakasz megnyitása nélkül döntsön.

16. E végzés 22. pontjában a Törvényszék mindenekelőtt emlékeztetett az ítélkezési gyakorlatra, amely szerint a felperes eljárásához fűződő érdekének – a kereset tárgyára tekintettel – a kereset benyújtásakor kell fennállnia, ellenkező esetben a kereset elfogadhatatlannak minősül. A jogvita tárgyának – az eljárásához fűződő érdekhez hasonlóan – a bírósági határozat kihirdetéséig fenn kell maradnia, ellenkező esetben a kereset okafogyottá válik; ez tehát feltételezi, hogy a kereset eredményénél fogva alkalmas arra, hogy az azt kezdeményező fél számára előnnyel járjon.⁹

17. A megtámadott végzés 24. pontjában a Törvényszék arra is emlékeztetett, hogy az ítélkezési gyakorlat értelmében a megtámadott aktus alperes intézmény általi visszavonása, illetve – bizonyos körülmények között – hatályon kívül helyezése megalapozza a megsemmisítés iránti kereset tárgyának okafogyottá válását, mivel az a felperes számára a kívánt eredménnyel jár, és számára teljes elégtétellel szolgál.¹⁰

18. A Törvényszék e végzés 27. pontjában megállapította, hogy a Bizottság a 36/2011 rendelettel törölte A. Abdulrahim nevét a vitatott listáról, nevének megemlítése pedig az 1330/2008 rendeletből eredt. A névnek illetően törlése az említett rendelet A. Abdulrahimot érintő részének hatályon kívül helyezését vonta maga után. A Törvényszék által a megtámadott végzés 28. pontjában kifejtettek szerint az említett hatályon kívül helyezés A. Abdulrahim számára a kívánt eredménnyel járt, és számára teljes elégtétellel szolgált, mivel a 36/2011 rendelet elfogadását követően rá már nem vonatkoznak a számára sérelmes korlátozó intézkedések.

19. Az említett végzés 29. és 30. pontjában a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a megsemmisítés iránti keresettel összefüggésben a felperesnek ugyan továbbra is érdeke fűződhet az eljárás során hatályon kívül helyezett jogi aktus megsemmisítéséhez, ha ezen aktus megsemmisítése önmagában jogi jogkövetkezményeket válthat ki.¹¹ Valamely jogi aktus megsemmisítése esetén ugyanis, az az intézmény, amelynek jogi aktusát a Bíróság megsemmisítette, az EUMSZ 266. cikk értelmében köteles megtenni az ítéletben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket. Ezek az intézkedések nem a jogi aktusnak a

7 — A T-229/02. sz. ügyben hozott ítélet 46–51. pontja.

8 — Ez a rendelkezés pontosítja, hogy a határozatot az eljárási szabályzat 114. cikkének 3. §-ában („[h]a a Törvényszék másként nem határoz, az eljárás a továbbiakban szóbeli”) és 4. §-ában („[a] Törvényszék – a főtanácsnok meghallgatását követően – érdemben dönt a kérelemről vagy ügy határoz, hogy arról az eljárást befejező határozatban dönt”) előírt feltételek mellett hozzák.

9 — A Törvényszék e tekintetben a Bíróság által a C-362/05. P. sz., Wunenburger kontra Bizottság ügyben 2007. június 7-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-4333. o.) 42. pontjára és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatra, valamint a Törvényszék által a T-494/08-T-500/08. és T-509/08. sz., Ryanair kontra Bizottság egyesített ügyekben 2010. december 10-én hozott ítélet (EBHT 2010., II-5723. o.) 42. és 43. pontjára hivatkozott.

10 — A Törvényszék e tekintetben a T-451/04. sz., Mediocurso kontra Bizottság ügyben 2006. március 28-án hozott végzése 26. pontjára és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatra, a fent hivatkozott SIR kontra Tanács ügyben hozott végzés e 18. pontjára, valamint a fent hivatkozott Petroci kontra Tanács ügyben hozott végzése 15. pontjára hivatkozott.

11 — A Törvényszék e tekintetben a T-25/96. sz., Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen és Hapag-Lloyd kontra Bizottság ügyben 1997. március 14-én hozott végzése (EBHT 1997., II-363. o.) 16. pontjára, valamint a T-184/01. sz., IMS Health kontra Bizottság ügyben 2005. március 10-én hozott végzése (EBHT 2005., II-817. o.) 38. pontjára hivatkozott.

közösségi jogrendből való kivonására irányulnak, mivel ez már az aktus Bíróság általi megsemmisítésével bekövetkezik. Inkább a megsemmisítést kimondó ítéletben megállapított jogellenességek megszüntetésére irányulnak. Ez az érintett intézmény részéről tehát azt jelentheti, hogy a felperes helyzetét megfelelő módon helyreállítja, illetve kerüli azonos jogi aktus elfogadását.¹²

20. A Törvényszék a megtámadott végzés 31. pontjában ugyanakkor megállapította, hogy a jelen ügyben sem az iratokból, sem a felperes érveiből nem tűnik ki, hogy a 36/2011 rendelet elfogadását követően a felperesnek oly módon származhatott volna – az ugyanezen végzés 22. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat szerinti – előnye a megsemmisítés iránti keresetből, hogy az eljáráshoz fűződő érdeke továbbra is fennállna.

21. Különösen – elsősorban – azon körülményt illetően, hogy valamely uniós intézmény jogi aktusának hatályon kívül helyezése nem jelenti jogellenességének elismerését, és *ex nunc* hatással jár, eltérően a megsemmisítést kimondó ítélettől, amelynek értelmében a megsemmisített jogi aktust visszamenőleg törlik a jogrendből, mintha soha nem létezett volna¹³, a Törvényszék a megtámadott végzés 32. pontjában rámutatott arra, hogy nem tudja megállapítani a felperesnek a megtámadott rendelet megsemmisítéséhez fűződő érdekét.

22. Az említett végzés 33. pontjában a Törvényszék jelezte, hogy egyrészt ugyanis – az ügy körülményei között – semmilyen tényező nem utal arra, hogy e jogi aktus *ex tunc* hatállyal történő törlése bármiféle előnyt jelentene a felperes számára. Kiváltképpen semmiből nem lehet megállapítani azt, hogy megsemmisítést kimondó ítélet esetén a Bizottság – az EUMSZ 266. cikk alapján – elfogadná a megállapított jogellenesség megszüntetésére irányuló intézkedéseket.

23. A Törvényszék a megtámadott végzés 34. pontjában másrészt magát a jogi aktus feltételezett jogellenességének elismerését illetően jelezte, hogy ennek elismerése az EUMSZ 268. cikkben és az EUMSZ 340. cikkben alapuló kártérítési keresettel elérni kívánt kártérítési formák egyikét képezi. Ugyanakkor nem elegendő az EUMSZ 263. cikkel és az EUMSZ 264. cikkel végrehajtott intézményi jogi aktusok megsemmisítésére irányuló objektív jellegű jogvitában való eljáráshoz fűződő érdek fennállásának megállapításához. Ellenkező esetben a felpereseknél mindenkor fennállna az ahhoz fűződő érdek, hogy – a jogi aktus visszavonása vagy hatályon kívül helyezése ellenére – kérje annak megsemmisítését, ami összeegyeztethetetlen lenne az említett végzés 24. és 29. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlattal.

24. Azon ítélkezési gyakorlatot illetően, amely szerint a felperesnél továbbra is fennállhat a korlátozó intézkedéseket előíró, hatályon kívül helyezett és más jogi aktussal felváltott határozat megsemmisítéséhez fűződő érdek¹⁴, a Törvényszék a megtámadott végzés 35. pontjában megállapította, hogy az említett ítélkezési gyakorlatot sajátos és a jelen ügyétől eltérő kontextusban dolgozták ki. Az 1330/2008 rendelettől eltérően ugyanis az ezekben az ügyekben szóban forgó jogi aktusokat nemcsak hatályon kívül helyezték, hanem azok helyébe új jogi aktusokat léptettek, az érintett szervezetekre vonatkozó korlátozó intézkedéseket pedig megtartották. A hatályon kívül helyezett jogi aktusoknak az érintett szervezetekkel szembeni kezdeti hatásai tehát – az azok helyébe lépő jogi aktusok révén – továbbra is fennálltak. Márpedig a jelen ügyben a 36/2011 rendelet pusztán a felperest törölte a vitatott listáról, így módon az 1330/2008 rendeletet a felperest érintő részében helyezve hatályon kívül, anélkül hogy annak helyébe más jogi aktust léptetett volna. Az az által

12 – A Törvényszék e tekintetben a fent hivatkozott Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen és Hapag-Lloyd kontra Bizottság ügyben hozott végzés 17. pontjára és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatra utalt.

13 – A Törvényszék ebben az értelemben a T-481/93. és T-484/93. sz., Exporteurs in Levende Varkens és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1995. december 13-án hozott ítéletének (EBHT 1995., II-2941. o.) 46. pontjára hivatkozik.

14 – Lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott PKK kontra Tanács ügyben hozott ítélet 46–51. pontján túlmenően az Elsőfokú Bíróság által a T-228/02. sz., Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran kontra Tanács ügyben 2006. december 12-én hozott ítélet (EBHT 2006., II-4665. o.) 35. pontját, a T-327/03. sz., Al-Aqsa kontra Tanács ügyben 2007. július 11-én hozott ítélet 39. pontját, valamint a T-256/07. sz., People's Mojahedin Organization of Iran kontra Tanács ügyben 2008. október 23-án hozott ítélet (EBHT 2008., II-3019. o.) 48. pontját.

kiváltott hatások tehát már nem állnak fenn. Az említett ítélkezési gyakorlat ráadásul valamely jogi aktus hatályon kívül helyezésének és megsemmisítésének hatásai közötti különbségen alapul, ez a körülmény pedig – amint az a megtámadott végzés 32. pontjából kitűnik – a jelen ügyben nem releváns.

25. A megtámadott végzés 36. pontjában a Törvényszék jelezte, hogy ezt a különbségtételt a Hassan és Ayadi kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben a Bíróság által 2009. december 3-án hozott ítélet¹⁵ is megerősíti. Egyrésztől ugyanis a Bíróság, ahelyett hogy az érintett felperesek szóban forgó ügyekben való eljáráshoz fűződő érdekének fennmaradását állapította volna meg automatikusan, ezen ítélet 57. pontjában hivatalból tette fel azt a kérdést, hogy a vitatott rendelet visszavonására és annak egy másik jogi aktussal való visszaható hatályú felváltására tekintettel, szükséges-e még határozatot hozni ezekben az ügyekben. Másrésztől a Bíróság – az említett ítélet 59–63. pontjában – az elé terjesztett ügyet illetően számos olyan sajátosságra mutatott rá, amelyek alapján ugyanezen ítélet 64. és 65. pontjában azt a következtetést tudta levonni, hogy „e sajátos körülmények között”, valamint a Lezzi Pietro kontra Bizottság ügyben a Bíróság által 1993. március 8-án hozott végzésben¹⁶ megállapítottaktól eltérően, valamely új jogi aktus elfogadását (ezzel egyidejűleg pedig a vitatott rendelet hatályon kívül helyezését) nem lehet úgy tekinteni, mint a vitatott rendeletnek a fellebbezőket érintő részében történő pusztá megsemmisítését. Márpedig ezek a sajátosságok a jelen ügyben nem állnak fel. Még pontosabban: a jelen esetben a 36/2011 rendelet végleges, mivel nem képezheti megsemmisítés iránti kereset tárgyát. Ennélfogva – a fent hivatkozott, Hassan és Ayadi kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 63. pontjában Bíróság által megállapítottakkal ellentétben – kizárható, hogy az 1330/2008 rendelet a felperest érintő részében ismét hatályba lépjen.

26. Másodsorban azt illetően, hogy valamely felperesnek továbbra is fennállhat az ahhoz fűződő érdeke, hogy annak elkerülése érdekében kérje valamely uniós intézmény jogi aktusának megsemmisítését, hogy a jogi aktushoz állítólagosan fűződő jogellenesség a jövőben ne ismétlődhessen meg¹⁷, a Törvényszék a megtámadott végzés 37. pontjában emlékeztetett arra, hogy az EUMSZ 266. cikk első bekezdéséből eredő, eljáráshoz fűződő ezen érdek csak akkor állhat fenn, ha a feltételezett jogellenesség a benyújtott kereset alapjául szolgáló ügyben szereplő körülményektől függetlenül a jövőben is megismétlődhet.¹⁸ Márpedig a jelen ügyben az iratokban semmi nem utal arra, hogy ez lehetne a helyzet. Éppen ellenkezőleg, mivel a 36/2011 rendeletet a felperes egyedi helyzetére, valamint – nyilvánvalóan – a líbiai helyzet alakulására tekintettel fogadták el, a Törvényszék úgy vélte, hogy nem tűnik valószínűnek, hogy a feltételezett jogellenesség a benyújtott kereset alapjául szolgáló körülményektől függetlenül a jövőben is megismétlődhet.

27. Harmadsorban az arra alapított érvet illetően, hogy valamely kötelező erejű nemzetközi jogi norma feltételezett megsértésének szankcionálásához nyomós közérdek fűződne, a Törvényszék a megtámadott végzés 38. pontjában – anélkül, hogy e tekintetben a Bizottságot illetően bármiféle büntetlenséget ismert volna el – úgy vélte, hogy ez az érv nem elegendő a felperesnek a kereset fenntartásához fűződő személyes érdekének megállapításához. Még akkor is, ha – amint azt a felperes megjegyzi – a Bizottságnak tiszteletben kell tartania a kötelező erejű nemzetközi jogi normákat, és nem jogosult kényszerrel megszerzett információkon alapuló határozatot elfogadni, a felperes nem jogosult a törvény vagy az intézmények érdekében eljárni, továbbá kizárólag az őt személyesen érintő érdekekre és sérelmekre hivatkozhat.¹⁹

15 — A C-399/06. P. és C-403/06. P. sz. egyesített ügyek (EBHT 2009., I-11393. o.)

16 — A C-123/92. sz. ügy (EBHT 1993., I-809. o.).

17 — Ezt az esetet illetően a Törvényszék a fent hivatkozott Wunenburger kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 50. pontjára hivatkozott.

18 — Uo. (51. és 52. pont).

19 — A Törvényszék ebben az értelemben a Bíróság által a 85/82. sz., Schloh kontra Tanács ügyben 1983. június 30-án hozott ítélet (EBHT 1983., 2105. o.) 14. pontjára hivatkozott.

28. Negyedsorban, az adott esetben az 1330/2008 rendelet állítólagos jogellenességéből esetlegesen eredő kedvezőtlen következményeket illetően a Törvényszék a megtámadott végzés 39. pontjában rámutatott arra, hogy az alperes intézmények által megfogalmazott, az okafogyottá válás megállapítására irányuló kérelem kizárólag a megsemmisítés iránti kérelemre vonatkozott. Így tehát a Törvényszék szerint A. Abdulrahim – az EUMSZ 268. cikkén és az EUMSZ 340. cikk második és harmadik bekezdésén alapuló kártérítési kérelmében – továbbra is kérheti az általa állítólagosan elszenvedett kár megtérítését.²⁰

29. Végül pedig, ötödsorban a felperesnél felmerült költségek megtérítése céljából a jelen kereset megalapozottságára vonatkozó határozathozatal állítólagos szükségességére alapított érvet illetően a Törvényszék visszautal a megtámadott végzés 69–71. pontjára.

30. E fejtegetések eredményeként a Törvényszék a megtámadott végzés 41. pontjában megállapította, hogy a megsemmisítés iránti kérelemre vonatkozóan már nem szükséges határozatot hozni.

31. A kártérítési kérelmet illetően a Törvényszék úgy vélte, hogy – az eljárási iratokra, az ügy irataiban szereplő adatokra, valamint írásbeli beadványaikban a felek által előterjesztett magyarázatokra tekintettel – úgy tűnik, hogy a kérelem nyilvánvalóan nélkülöz minden jogi alapot, sőt nyilvánvalóan elfogadhatatlan.

32. A Törvényszék – miután a megtámadott végzés 45. pontjában emlékeztetett az Európai Unió intézményei jogellenes magatartásáért fennálló szerződésen kívüli felelősségének megállapításához szükséges feltételekre – e végzés 48. pontjában megállapította, hogy a kárt nem számszerűsítették és nem is bizonyították.

33. A Törvényszék a megtámadott végzés 52. pontjában azt is kimondta, hogy nem állapítottak meg okozati összefüggést, mivel az A. Abdulrahim által – pénzeszközei, vagyoni értékei és más gazdasági erőforrásai rendelkezésre állásának hiánya miatt és ezek használatának megfosztásában rejlő – állítólagosan elszenvedett vagyoni kár közvetlen oka nem a jelen ügyben szóban forgó közösségi jogi aktusok elfogadásában, hanem korábbi határozatok – azaz egyrésztől A. Abdulrahim nevének a Szankcióbizottság listájára való felvételére vonatkozóan az említett bizottság által hozott 2008. október 21-i határozat, másrésztől pedig a brit hatóságoknak a vele szembeni korlátozó intézkedések elfogadására irányuló döntésnek az – elfogadásában keresendő.

III – A fellebbezés

34. A fellebbező azt kéri, hogy a Bíróság:

- helyezze hatályon kívül a Törvényszék 2012. február 28-i végzését;
- állapítsa meg, hogy a megsemmisítés iránti kereset nem okafogyott;
- utalja vissza az ügyet a Törvényszék elé a megsemmisítés iránti keresetről való határozathozatal érdekében;
- a Bizottságot kötelezze a Törvényszék és a Bíróság előtti eljárás költségeinek viselésére, beleértve az észrevételeknek a Törvényszék felhívására történő előterjesztésének költségeit is.

35. Kérelmeinek alátámasztása érdekében a fellebbező két jogalapra hivatkozik.

20 — Ezt a kérelmet a megtámadott végzés 42. és azt követő pontjaiban vizsgálták.

36. Három részre tagolódo első jogalapjában a fellebbező előadja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot azzal, hogy elmulasztott főtanácsnoki indítványt kérni, és/vagy felhívni a fellebbezőt észrevételeinek előterjesztésére az eljárás szóbeli szakaszának esetleges megnyitásával kapcsolatban, és/vagy megnyitni az eljárás szóbeli szakaszát azon kérdés tekintetében, hogy a megsemmisítés iránti kereset okafoogyottá vált-e.

37. Második jogalapjában a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy vélte, hogy a kereset okafoogyottá vált.

IV – Álláspontom

A – Az első jogalapról

1. Első rész: főtanácsnoki indítvány kérésének elmulasztásában rejlő téves jogalkalmazás

38. A fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék ezzel megsértette az eljárási szabályzat 114. cikkének 4. §-át, amelyre az eljárási szabályzat – megtámadott végzés elfogadásának alapjául szolgáló – 113. cikke hivatkozik.

39. E tekintetben elegendő a Bíróság azon ítélkezési gyakorlatára emlékeztetni, amelynek értelmében a Törvényszék eljárási szabályzata 2. cikkének 2. §-a, valamint 18. és 19. cikke fényében kell értelmezni a Törvényszék azon kötelezettségét, hogy a határozathozatal előtt meghallgassa a főtanácsnokot, amely cikkekből egyrészt az következik, hogy a Törvényszék valamely bírójának főtanácsnokként történő kijelölése nem kötelező akkor, ha a Törvényszék tanácsban jár el, másrészt pedig az, hogy az említett szabályzatban a főtanácsnokra való hivatkozások kizárólag abban az esetben alkalmazandók, ha valamely bírót ténylegesen főtanácsnokként jelölték ki.²¹ Mivel a T-127/09. sz. ügyben a Törvényszék második tanácsa munkájának elősegítése céljából nem jelöltek ki főtanácsnokot, nem állt fenn az a kötelezettség, hogy főtanácsnokot hallgassanak meg annak megállapítását megelőzően, hogy határozathozatalra már nincs szükség. A Törvényszék tehát ebben a kérdésben nem alkalmazta tévesen a jogot.

40. Következésképpen az első jogalap első részét – mint megalapozatlant – el kell utasítani.

2. Második rész: a felperes – eljárás szóbeli szakaszának esetleges megnyitásával kapcsolatos – észrevételek előterjesztésére való felhívásának elmulasztásában rejlő téves jogalkalmazás

41. A fellebbező a Bíróság eljárási szabályzata jelen fellebbezés benyújtásának időpontjában hatályos változatának és a Törvényszék eljárási szabályzatának összehasonlítására, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkére hivatkozik azon állításának alátámasztása érdekében, hogy a Törvényszék nem mellőzhette volna az eljárás szóbeli szakaszát anélkül, hogy azt megelőzően fel ne hívta volna az e kérdésre vonatkozó észrevételeinek ismertetésére.

42. E tekintetben elegendő megállapítani, hogy a Törvényszék eljárási szabályzata 113. cikkének és 114. cikke 3. és 4. §-ának szövege nem teszi kötelezővé a felek meghallgatását. Amint arra a Tanács helyesen mutat rá, a Törvényszék – azzal, hogy felkérte a feleket a 36/2011 rendelet elfogadásából különösen a kereset tárgya tekintetében levonandó következtetésekre vonatkozó álláspontjuk írásban történő kifejtésére – eljárási szabályzata 113. cikkének megfelelően járt el. A Törvényszék a felek

21 — A C-580/08. P. sz., Srinivasan kontra Médiateur ügyben 2009. június 25-én hozott végzés 35. pontja, a C-266/10. P. sz., Seacid kontra Parlament és Tanács ügyben 2010. október 22-én hozott végzés 11. pontja; valamint a C-426/10. P. sz., Bell & Ross kontra OHIM ügyben 2011. szeptember 22-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-8849. o.) 28. pontja.

meghallgatását követően az eljárási szabályzat 114. cikke 3. §-ának megfelelően járt el, amikor úgy határozott, hogy a határozathozatal előtt nem szükséges megnyitni a szóbeli szakaszt. Ezt a kérdést illetően tehát nem lehet felróni a Törvényszéknek, hogy bármilyen módon tévesen alkalmazta volna a jogot.

43. Következésképpen az első jogalap második részét – mint megalapozatlant – el kell utasítani.

3. Harmadik rész: az eljárás szóbeli szakasza megnyitásának elmulasztásában rejlő téves jogalkalmazás

44. A fellebbező úgy véli, hogy a Törvényszék csupán kivételes esetben rendelkezik azzal a lehetőséggel, hogy mellőzze az eljárás szóbeli szakaszát, amely utóbbi alkotmányos jelentőségét a fellebbező hangsúlyozza. A fellebbező szerint az eljárás szóbeli szakaszát csak abban az esetben szabad mellőzni, ha nem merül fel semmilyen kulcsfontosságú jogi és/vagy ténybeli kérdés. A fellebbező megjegyzi, hogy az eljáráshoz fűződő érdekének fennmaradásával kapcsolatban általa a Törvényszékhez intézett válasz, valamint a Bizottság és a Tanács rövid észrevételei után a Törvényszék közvetlenül határozott.

45. A fellebbező azzal érvel, hogy a Törvényszék érvelése csaknem teljes egészében olyan témákra és ítélkezési gyakorlatra vonatkozik, amelyek nem képezték megvitatás tárgyát, és amelyekre vonatkozóan sem írásban, sem szóban nem hallgatták meg. A hivatkozott ítélkezési gyakorlat elvont alkalmazásával a Törvényszék különösen a líbiai helyzetre vonatkozó ténybeli elemeket, és azt vetette fel, hogy feltételezhetően valószínűtlen, hogy az állítólagos jogsértés a jövőben is megismétlődjön.

46. A Bizottsághoz hasonlóan elegendő rámutatni arra, hogy a Törvényszék eljárási szabályzata 113. cikkének és 114. cikke 3. §-ának megfelelően a Törvényszék az eljárás szóbeli szakaszának megnyitása nélkül akkor fogadhatta el a megtámadott végzést, ha úgy vélte, hogy elegendő információ állt rendelkezésére, és ha a felperes lehetőséget kapott a kérdésre vonatkozó írásbeli észrevételei előterjesztésére.²² Egyebekben – amint azt a Tanács megjegyzi – a fellebbező nem jelzi konkrétan, hogy az általa előterjesztett írásbeli észrevételekhez képest a tárgyaláson milyen új tényezőket tudott volna a Törvényszék elé tárni.

47. E körülmények alapján úgy véleménym, hogy az első jogalap harmadik részét – mint megalapozatlant – el kell utasítani.

48. Mivel az első jogalap egyik részére való hivatkozás sem volt sikeres, az első jogalapot teljes egészében – mint megalapozatlant – el kell utasítani.

B – A második jogalapról

49. A fellebbező véleménye szerint a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amennyiben úgy vélte, hogy keresete okafoyottá vált, és hogy megsemmisítés iránti kérelmére vonatkozóan már nem szükséges határozatot hozni. Általánosságban a Törvényszék arra vonatkozó szigorú vizsgálatát bírálja, amely szerint az eljárás folytatása – annak eredményénél fogva – nem járhat előnnyel a felperes számára.

50. Különösen, a fellebbező által a Bíróság előtt kifejtett érvelésből következik, hogy a fellebbező azt vitatja, hogy nevének a vitatott listáról való, az 1330/2008 rendelet hatályon kívül helyezésével járó törlése – a megtámadott végzés 28. pontjában a Törvényszék által megállapítottakkal ellentétben – olyan jellegű lenne, hogy számára „teljes elégtétellel” szolgáljon. A fellebbező ezzel valójában az eljáráshoz fűződő érdekének fennállására vonatkozóan a Törvényszék által adott kedvezőtlen értékelést vonja kétségbe.

22 — Lásd különösen a C-547/03. P. sz., AIT kontra Bizottság ügyben 2006. január 19-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-845. o.) 35. pontját, valamint a C-368/05. P. sz., Polyelectrolyte Producers Group kontra Tanács és Bizottság ügyben 2006. december 8-án hozott végzés 46. pontját.

51. Az eljáráshoz fűződő érdek meglétéhez az szükséges, hogy a fellebbező hivatkozhasson arra a gyakorlati hatásra, amely számára a megtámadott jogi aktus megsemmisítéséből eredne.²³ Az eljáráshoz fűződő érdekre vonatkozó követelmény mind a megsemmisítés iránti keresetre irányuló eljárásban, mind pedig a fellebbezési eljárásban megtalálható.²⁴ Ezen érdekek nem csupán személyesnek, hanem egyúttal ténylegesnek is kell lennie.

52. Az eljáráshoz fűződő érdek személyes vetületét az jellemzi, hogy a megtámadott jogi aktusnak a fellebbező érdekkörét kell sértenie, azaz valamely ilyen jogi aktusnak a fellebbező számára sérelmet kell okoznia.²⁵ Másként fogalmazva: az említett jogi aktusnak „kedvezőtlenül kell érintenie” a fellebbező helyzetét²⁶, ennek pedig sérelem meglétében kell tükröződnie.²⁷ Ily módon – ugyan e szabálynak megvannak a maga fokozatai²⁸ – főszabály szerint senkinek sem fűződik érdeke egy számára kedvező határozat jogszerűségének vitatásához.²⁹

53. A megtámadott jogi aktus megsemmisítésének előnyt kell biztosítania a fellebbező számára, a javát kell szolgálnia. Ahogyan azt Lenz főtanácsnok jelzi, a megtámadott jogi aktus esetleges megsemmisítése révén „[a fellebbező] jogi helyzetének javulnia”³⁰ kell ahhoz, hogy az eljáráshoz fűződő érdek személyes vetülete jelen legyen. Arra van szükség, hogy a fellebbező hasznot húzhasson a megsemmisítésből, abban az értelemben, hogy ez utóbbi megszünteti a szóban forgó jogi aktus által a fellebbező jogi helyzetére gyakorolt kedvezőtlen következményeket.³¹ Az az ekként kifejtett követelmény, amely szerint az érdekek személyesnek kell lennie, azt az elgondolást tükrözi, hogy a felperesek nem járhatnak el a törvény érdekében.³²

54. Az eljáráshoz fűződő érdek egyébként azt feltételezi, hogy a felperes megállapítsa, hogy a vitatott jogi aktus eléggé közvetlenül és bizonyosan érinti jogi vagy anyagi helyzetét, az ítélet pedig tényleges – akár pusztán erkölcsi – elégtétellel szolgálhasson számára.³³ A személyes érdekekkel kapcsolatos feltétel vizsgálatával összefüggésben az a meghatározó, hogy a jogi aktus ténylegesen sérelmet okozzon a felperesnek. Nem elegendő tehát az, hogy a megtámadott jogi aktus önmagában sérelmet okozzon. Más szóval az eljáráshoz fűződő érdeket nem elvontan, hanem a felperes személyes helyzetére tekintettel kell vizsgálni.³⁴

23 — Lásd Tesaro főtanácsnok C-19/93. sz., Rendo és társai kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványának 19. pontját, amelyben a Bíróság 1995. október 19-én hozott ítéletet (EBHT 1993., I-3319. o.).

24 — A fellebbezési eljárásokat illetően lásd különösen a fent hivatkozott Rendo és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 13. pontját, a fent hivatkozott Hassan és Ayadi kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 58. pontját, valamint a C-27/09. P. sz., Franciaország kontra People's Mojahedin Organization of Iran ügyben 2011. december 21-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-13427. o.) 43. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

25 — Cassia, P.: *L'accès des personnes physiques ou morales au juge de la légalité des actes communautaires*, Dalloz, 2002., 464. o.

26 — Az Elsőfokú Bíróság által a T-16/96. sz., Cityflyer Express kontra Bizottság ügyben 1998. április 30-án hozott ítélet (EBHT 1998., II-757. o.) 34. pontja.

27 — P. Cassia, i. m., 464. o.

28 — E tekintetben lásd J. Rideau: *Jurisclasseur Europe*, 330. füzet, 88. pont.

29 — Lásd különösen az Elsőfokú Bíróság elnöke által a T-6/95. sz., Cantine dei colli Berici kontra Bizottság ügyben 1995. március 15-én hozott végzés (EBHT 1995., II-647. o.) 29. pontját.

30 — Lásd Lenz főtanácsnok C-309/89. sz., Codorniu kontra Tanács ügyre vonatkozó indítványának 9. pontját, amelyben a Bíróság 1994. május 18-án hozott ítéletet (EBHT 1994., I-1853. o.).

31 — M. Wathelet: *Contentieux européen*, Larcier, 2010., 186. o.

32 — S. Van Raepenbusch, *L'intérêt à agir dans le contentieux communautaire*, „Mélanges en hommage à Georges Vandersanden”, Bruylant, 2008., 384. o.

33 — Uo., 385. o.

34 — Uo., 389. és 390. o. A szerző a következő ítéletekre hivatkozik: a Bíróság által a 15/67. sz., Bauer kontra Bizottság ügyben 1967. december 12-én hozott ítélet (EBHT 1967., 511. o.), és az Elsőfokú Bíróság által a T-285/02. és T-395/02. sz., Vega Rodríguez kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. november 9-én hozott ítélet (EBHT-KSZ 2004., I-A-333. o. és II-1527. o.), valamint a Közszerzői Törvényszék által az F-3/05. sz., Schmit kontra Bizottság ügyben 2006. május 15-én hozott végzés (EBHT-KSZ 2006., I-A-1-9. o. és II-A-1-33. o.) 40. pontja.

55. Még akkor is a felperesnek kell bizonyítania anyagi vagy jogi helyzetének érintettségét, ha a valóságban ennek bizonyítása magából a kereset tárgyából is következhet. Ráadásul olykor azt a körülményt is elegendőnek tekintették az eljáráshoz fűződő érdek felperes részére történő biztosításához, hogy ő a címzettje a számára kedvezőtlen valamely határozatnak.³⁵

56. Az eljáráshoz fűződő érdek időbeli vetületét illetően, ez azt jelenti, hogy az eljáráshoz fűződő érdeknek léteznie kell a kereset benyújtásakor, az eljárás során pedig végig fenn kell állnia. Ahogyan azt a Törvényszék a megtámadott végzés 22. pontjában jelezte, a jogvita tárgyának – az eljáráshoz fűződő érdekekhez hasonlóan – a bírósági határozat kihirdetéséig fenn kell maradnia, ellenkező esetben a kereset okafogyottá válik; ez tehát feltételezi, hogy a kereset eredményén keresztül alkalmas arra, hogy az azt indító fél számára előnnyel járjon. Különösen – és a Törvényszék ugyanezen végzés 29. pontjában erre szintén emlékeztetett – a megsemmisítés iránti keresettel összefüggésben a felperes akkor is megőrizheti az eljárás során hatályon kívül helyezett jogi aktus megsemmisítéséhez fűződő érdekét, ha e jogi aktus megsemmisítése önmagában jogkövetkezéssel járhat.

57. Amint annak pontosítására a Törvényszéknek egy másik ügy kapcsán lehetősége nyílt: a gondos igazságszolgáltatás érdeke az, hogy a Törvényszék megállapíthassa, hogy a keresetről már nem szükséges határozni abban az esetben, ha az a felperes, aki eredetileg rendelkezett az eljáráshoz fűződő érdekekkel, az említett kereset benyújtását követően bekövetkező valamely esemény miatt elveszítette a megtámadott határozat megsemmisítéséhez fűződő személyes érdekét.³⁶

58. Mindazonáltal úgy vélem, hogy a Törvényszék a megtámadott végzésben túlságosan szigorúan vizsgálta a felperes eljáráshoz fűződő érdekének fennállását. A felpereshez hasonlóan magam is úgy vélem, hogy a Törvényszék érvelése több kérdésben is bírálható.

59. Ily módon – a Törvényszék által a megtámadott végzés 32. pontjában megállapítottaktól eltérően – úgy vélem, hogy a jelen üggyel összefüggésben megalapozhatja A. Abdulrahimnak az 1330/2008 rendelet megsemmisítéséhez fűződő érdekét az a körülmény, hogy valamely uniós intézmény jogi aktusának hatályon kívül helyezése nem jelenti annak jogellenessége elismerését, és csak *ex nunc* hatással jár, eltérően a megsemmisítést kimondó ítélettől, amelynek értelmében a megsemmisített jogi aktust visszamenőleg törlik a jogrendből, mintha soha nem létezett volna.³⁷ E tekintetben – meglátásom szerint – téves azt állítani, hogy „a jelen ügyben semmi nem utal arra, hogy e jogi aktus visszaható hatállyal történő törlése bármilyen előnnyel járna A. Abdulrahim számára”, ahogyan ezt a Törvényszék a megtámadott végzés 33. pontjában tette.

60. A fellebbezőnek ugyanis – a megtámadott jogi aktusnak az eljárás során történő hatályon kívül helyezése ellenére – továbbra is személyes érdeke fűződik ahhoz, hogy neve vitatott listára való felvételének az uniós jogrendből való visszaható hatályú törlését próbálja elérni, ami valamely uniós jogi aktus Bíróság általi megsemmisítésének magát a lényegét képezi. E tekintetben – ellentétben azzal, ahogyan azt a Törvényszék a megtámadott végzés 33. pontjában, úgy tűnik, döntő fontosságúnak tekinti – vajmi csekély jelentősége van annak, hogy megsemmisítési ítélet esetén a Bizottság és/vagy a Tanács nem fogadná el az EUMSZ 266. cikk alapján a megsemmisítést kimondó ítéletben megállapított jogellenességek megszüntetésére irányuló további intézkedéseket.

35 – A valamely összefonódást a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánító határozatok tekintetében lásd az Elsőfokú Bíróság által a T-102/96. sz., Gencor kontra Bizottság ügyben 1999. március 25-én hozott ítélet (EBHT 1999., II-753. o.) 42. pontját, valamint a T-22/97. sz., Kesko kontra Bizottság 1999. december 15-én hozott ítélet (EBHT 1999., II-3775. o.) 57. pontját.

36 – Lásd az Elsőfokú Bíróság által a T-28/02. sz., First Data és társai kontra Bizottság ügyben 2005. október 17-én hozott ítélet (EBHT 2005., II-4119. o.) 36. pontját.

37 – E különbségtétel tekintetében lásd különösen a fent hivatkozott *Exporteurs in Levende Varkens* és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 46. pontját, valamint a szintén fent hivatkozott *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran* kontra Tanács ügyben hozott ítélet 35. pontját.

61. Véleményem szerint a jelen ügyben szóban forgó vagyoni értékek befagyasztására irányuló intézkedésekkel összefüggésben – amelyek esetében vitathatatlan, hogy az érintett személyek számára nemcsak tulajdonhoz való joguk használatának korlátozásával, hanem azzal is sérelmet okoznak, hogy őket nyilvánosan valamely terrorista szervezettel összeköttetésben állóként jelölik meg³⁸ – nyilvánvaló, hogy a fellebbezőnek a szóban forgó uniós jogi aktus hatályon kívül helyezése ellenére is folyamatos érdeke fűződik ahhoz, hogy az uniós bíróságokkal ismertesse el azt, hogy soha nem kellett volna őt felvenni a vitatott listára, illetve soha nem kellett volna őt az uniós intézmények által folytatott eljárás szerint arra felvenni. A fellebbező és az általa a listára való felvételével szemben benyújtott megsemmisítés iránti keresettel elérni kívánt elégtétel szempontjából a megtámadott jogi aktus alaki és/vagy anyagi jogellenességének elismerése nem egyenértékű a listáról a jövőre nézve történő törlésével. E tekintetben szem előtt kell tartani, hogy a jövőre nézve történő ilyen törlés nem szünteti meg a listára való felvétel és/vagy az e felvételt eredményező uniós eljárási jogszabályoknak megalapozottságával vagy megalapozatlanságával kapcsolatos kétséget.

62. Az eljáráshoz fűződő érdek fennállása – amelyre a fellebbező a jelen ügy körülményei között hivatkozhat – még pontosabban a következő tényezőkben rejlik.

63. Elsősorban, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a felperes megőrizheti a valamely uniós intézmény által hozott jogi aktus megsemmisítéséhez fűződő érdekét azért, hogy azon jogsértés, amely e jogi aktust állítólag érinti, a jövőben ne ismétlődhessen meg.³⁹ Másként fogalmazva, az eljáráshoz fűződő érdek fennmarad akkor, ha a megtámadott jogi aktus megsemmisítése önmagában jogkövetkezményekkel, különösen az uniós intézmények részéről folytatott szabálytalan gyakorlat megismétlődésének megakadályozásával járhat.⁴⁰ Az eljáráshoz fűződő ezen érdek az EUMSZ 266. cikk első bekezdéséből következik, amelynek értelmében a megsemmisített aktust kibocsátó intézmények kötelesek megtenni a Bíróság ítéletében foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket.⁴¹

64. A Bíróság ugyanakkor pontosította, hogy ez az eljáráshoz fűződő érdek csak akkor áll fenn, ha a feltételezett jogellenesség a fellebbező által benyújtott kereset alapjául szolgáló ügyben szereplő körülményektől függetlenül a jövőben is megismétlődhet. A Törvényszék által a megtámadott végzés 37. pontjában megállapítottaktól eltérően azonban ez a feltétel teljesül a felperes által benyújtott megsemmisítés iránti keresettel összefüggésben. Ez a kereset ugyanis különösen a megtámadott rendelet uniós joggal való összeegyeztethetőségének eljárási szempontból történő megkérdőjelezésére irányul, különösen a meghallgatáshoz való jogra és a hatékony bírósági felülvizsgálathoz való jogra tekintettel. A fellebbezőnek ily módon továbbra is érdeke fűződik a vitatott listára való felvételét eredményező uniós eljárási jogszabályokra vonatkozó ítélethez, azzal a céllal, hogy a feltételezett jogellenesség a jövőben ne ismétlődhessen meg egy esetlegesen vele szemben indult, hasonló eljárás keretében.⁴² Az uniós bíróságok által hozott ítélet eredményeként az uniós intézmények – adott esetben – megfelelő módosításokat eszközölhetnek a listákra való felvétel rendszerében.⁴³

38 — A Bíróság ily módon elismerte, hogy a korlátozó intézkedések jelentős hatással járnak az érintett személyek jogaira és szabadságaira. Lásd különösen a fent hivatkozott Hassan és Ayadi kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 60. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot. Lásd még a C-229/05. P. sz., PKK és KNK kontra Tanács ügyben 2007. január 18-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-439. o.) 110. pontját.

39 — A fent hivatkozott Wunenburger kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 50. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

40 — Lásd különösen a Bíróság által az 53/85. sz., AKZO Chemie és AKZO Chemie UK kontra Bizottság ügyben 1986. június 24-én hozott ítélet (EBHT 1986., 1965. o.) 21. pontját, az Elsőfokú Bíróság által a T-46/92. sz., Scottish Football kontra Bizottság ügyben 1994. november 9-én hozott ítélet (EBHT 1994., II-1039. o.) 14. pontját, valamint a T-121/08. sz., PC-Ware Information Technologies kontra Bizottság ügyben 2010. május 11-én hozott ítélet (EBHT 2010., II-1541. o.) 39. és 40. pontját. Lásd még a fellebbezési eljárás keretében a C-535/06. P. sz., Moser Baer India kontra Tanács ügyben 2009. szeptember 3-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-7051. o.) 25. pontját.

41 — A fent hivatkozott Wunenburger kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 51. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

42 — Lásd analógia útján a fent hivatkozott Wunenburger kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 52–59. pontját, valamint az Elsőfokú Bíróság által a T-299/05. sz., Shanghai Excell M & E Enterprise és Shanghai Adeptech Precision kontra Tanács ügyben 2009. március 18-án hozott ítélet (EBHT 2009., II-565. o.) 48–52. pontját.

43 — Lásd ebben az értelemben a 92/78. sz., Simmenthal kontra Bizottság ügyben 1979. március 6-án hozott ítélet (EBHT 1980., 777. o.) 32. pontját.

65. A fellebbező – másodsorban – jogszerűen hivatkozhat arra, hogy a feltételezett jogellenesség elismerésével – jóhírnevének helyreállítása révén – visszaszerezné becsületét. Ekként tehát úgy vélem, hogy a fellebbezőnek legalábbis erkölcsi érdeke fűződik annak uniós bíróságok általi megállapításához, hogy soha nem kellett volna őt felvenni a vitatott listára, illetve soha nem kellett volna őt az uniós intézmények által folytatott eljárás szerint arra felvenni.⁴⁴ Egyebekben megjegyzem, hogy megsemmisítés iránti keresetlevelében a fellebbező – különösen a jóhírnevében okozott sérelem szempontjából – a magán- és családi élethez való jogának megsértésére hivatkozik.⁴⁵ A kártérítési keresettől függetlenül tehát a megsemmisítést kimondó ítélet a fellebbező által elszenvedett erkölcsi kár megtérítésének egyik formáját képezheti.

66. Nem értek tehát egyet a Bizottsággal és a Tanáccsal, amikor ezen intézmények azt állítják, hogy az eljárási jogalapokon alapuló, megsemmisítést kimondó ítélet nem segítheti elő a fellebbező jóhírnevének helyreállítását. Számomra ugyanis úgy tűnik, hogy az ehhez hasonló érvelés tagadja, hogy a forma és a tartalom szorosan kapcsolódik egymáshoz, tehát hogy valamely eljárási szabálytalanság befolyásolhatja a megtámadott jogi aktus tartalmát.⁴⁶ Ez annál inkább igaz akkor, ha – mint a jelen ügyben is – a fellebbező meghallgatáshoz való jogának megsértésére hivatkozik, ami megakadályozhatta annak bizonyításában, hogy semmiféle kapcsolatban nem állt valamely terrorista szervezettel, és hogy ennél fogva nem kellett volna felvenni a vitatott listára.

67. Harmadsorban a Törvényszék elmulasztotta figyelembe venni azt az ítélkezési gyakorlatot, amely szerint a fellebbezőnek akkor is fűződhet érdeke az őt hátrányosan érintő valamely jogi aktus megsemmisítése kérelmezéséhez, ha esetében a jogellenesség uniós bíróság általi megállapítása a megtámadott jogi aktussal neki okozott kár megfelelő módon történő megtérítésére irányuló esetleges kártérítési kereset alapjául szolgálhatna.⁴⁷

68. Ezek az elemek véleményem szerint bizonyítják, hogy a fellebbező számára nem szolgált „teljes” elégtétellel az, hogy a megtámadott jogi aktust az eljárás során hatályon kívül helyezték. Ugyan részben elérte, amit szeretett volna, azaz nevének a vitatott listáról való törlését és az abból eredő hatások megszüntetését. Ám az e listára való felvételét övező esetleges hibák nem szűntek meg. A fellebbező részéről tehát nem szűnt meg az eljáráshoz fűződő valamennyi személyes érdek.

69. Azt is leszögezem, hogy bár elfogadhatónak tartom, hogy – amint azt a Törvényszék a megtámadott végzés 35. és 36. pontjában kifejtette – különbséget kell tenni az olyan ügyek között, amelyek tárgyát az érintettek vitatott listán való megtartásával egyidejűleg hatályon kívül helyezett és felváltott korlátozó intézkedések képezték⁴⁸, valamint a jelen ügy között, amelyben a fellebbező nevét egyszerűen törölték a vitatott listáról, ez a különbség – a fent kifejtett okok miatt – egyáltalán nem jelenti azt, hogy a fellebbezők eljáráshoz fűződő érdekét a második esetben megszüntetnek kellene tekinteni.

44 — A felperesnek a jogvita megoldásához fűződő erkölcsi érdekét illetően lásd különösen a 155/78. sz., M. kontra Bizottság ügyben 1980. június 10-én hozott ítélet (EBHT 1980., 1797. o.) 6. pontját és a C-198/07. P. sz., Gordon kontra Bizottság ügyben 2008. december 22-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-10701. o.) 42–45. pontját, valamint az ezen utóbbi ítélet alapjául szolgáló ügyre vonatkozó indítványom 49–53. pontját. Lásd továbbá az Elsőfokú Bíróság T-131/99. sz., Shaw és Falla kontra Bizottság ügyben 2002. március 21-én hozott ítéletének (EBHT 2002., II-2023. o.) 36. pontját.

45 — Lásd a T-127/09. sz. ügyben benyújtott keresetlevél 99. pontját.

46 — Amennyiben valamely eljárási szabálytalanság hatással lehet a megtámadott rendelet jogszerűségére, a felperesnek jogos érdeke fűződik ahhoz, hogy lényeges eljárási szabályok tiszteletben tartásának elmulasztására hivatkozzon (lásd a C-304/89. sz., Oliveira kontra Bizottság ügyben 1991. május 7-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-2283. o.] 17. pontját).

47 — Lásd különösen a Bíróság által a 76/79. sz., Könecke Fleischwarenfabrik kontra Bizottság ügyben 1980. március 5-én hozott ítélet (EBHT 1980., 665. o.) 9. pontját; a C-68/94. és C-30/95. sz., Franciaország és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1998. március 31-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-1375. o.) 74. pontját; a C-174/99. P. sz., Parlament kontra Richard ügyben 2000. július 13-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-6189. o.) 33. és 34. pontját, valamint a C-59/06. P. sz., Marcuccio kontra Bizottság ügyben 2007. december 6-án hozott ítélet 32. pontját. Lásd még az Elsőfokú Bíróság által a T-6/96. sz., Contargyris kontra Tanács ügyben 1997. május 29-én hozott végzés (EBHT-KSZ 1997., I-A-119. o. és II-357. o.) 32. pontját, valamint az Elsőfokú Bíróság által a fent hivatkozott Shanghai Excell M & E Enterprise és Shanghai Adepteck Precision kontra Tanács ügyben hozott ítélet 53. pontját.

48 — Lásd különösen a jelen indítvány 14. oldalán szereplő lábjegyzetben hivatkozott ítéleteket, valamint a fent hivatkozott Hassan és Ayadi kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletet.

70. Mindezen okok miatt úgy vélem, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy vélte, hogy a megsemmisítés iránti kérelmet illetően – a felperes eljáráshoz fűződő érdekének megszűnése miatt – már nincs szükség határozathozatalra. Következésképpen a második jogalap megalapozott, a megtámadott végzést pedig hatályon kívül kell helyezni. Egyúttal azt javaslom, hogy a Bíróság utalja vissza a jelen ügyet a Törvényszék elé, hogy az hozzon határozatot A. Abdulrahim megsemmisítés iránti kérelméről, a Bíróság a költségekről pedig ne határozzon.

V – Végkövetkeztetések

71. A fenti megfontolások összességére tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság:

- helyezze hatályon kívül az Európai Unió Törvényszéke által a T-127/09. sz., Abdulrahim kontra Tanács és Bizottság ügyben 2012. február 28-án hozott végzést abban a részében, amelyben az Európai Unió Törvényszéke azt állapította meg, hogy a megsemmisítés iránti kérelemre vonatkozóan már nincs szükség a határozathozatalra;
- utalja vissza a jelen ügyet az Európai Unió Törvényszéke elé, hogy az hozzon határozatot A. Abdulrahim megsemmisítés iránti kérelméről, a Bíróság a költségekről pedig ne határozzon.